

Täysistunto

Torstai 7.12.2023 klo 16.00—1.56

2.6. Suullinen kysymys poikien koulumenestyksen vahvistamisesta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 78/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.42 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Avokonttorikoulut, itseohjautuvuus, erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden integroiminen ja opetusryhmät ilman riittävää tukea tuovat levottomuutta kouluihin. Ja opettajilta tulee myös viestiä siitä, että kasvatusvastuu on yhä enemmän siirtynyt kodeista kouluihin. Isotkaan oppilaat eivät osaa esimerkiksi solmia kengännauhoja, syödä haarukalla ja veitsellä tai käyttää saksia.

On myös huolestuttavaa, että pojat menestyvät jatkuvasti tyttöjä huonommin lukutaidon, luonnontieteiden ja nyt myös matematiikan alueilla, mikä voi pahentaa poikien ja miesten muutenkin suurempaa syrjäytymisriskiä. Hallitus panostaa nyt oikealla tavalla koulutuksen kipukohtiin, muun muassa tällä 200 miljoonan euron panostuksella, mutta kysyn: millä tavalla tässä tulevaisuuden koulussa, josta olette, ministeri, puhunut, voitaisiin vahvistaa juuri poikien koulumenestystä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.43 **Opetusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Aivan oikein edustaja kiinnittää huomiota siihen, että poikien tulokset ovat laskeneet entisestään. Suomi on yksi niitä harvoja maita maailmassa, joissa tytöt pärjäävät paremmin kuin pojat esimerkiksi matematiikassa. Tämä trendi on vahvistunut, ja tämäkin on asia, josta meidän pitää puhua: miten me saadaan pojat pysymään mukana. Ja tässäkin asiassa on varmasti niin, että tarvitaan sitä tukea riittävän varhain, jo varhaiskasvatuksessa ja ensimmäisillä vuosiluokilla koulussa. Sen takia se, että hallitus nyt panostaa siihen, että me saadaan enemmän aikaa lukemisen opettamiseen ja oppimiseen, enemmän aikaa siihen, että opettajalla on aikaa sille yksittäiselle oppilaalle, on tärkeää. Sekin, että hallitus laittaa lisää kolme vuosiviikkotuntia alakouluun juuri lukemiseen, kirjoittamiseen ja matematiikan perustaitojen oppimiseen, on vastaus tähän. [Puhemies koputtaa] Uskon itse siihen, että se on oikea tie.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

16.45 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! De försämrade Pisaresultaten har ännu inte en entydigt bevisad orsak, men troligt är att flera faktorer påverkar

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

och samspelar. I tid sammanfaller den oroväckande utvecklingen ändå med att användningen av pekplattor och datorer i undervisningen ökat och att allt fler blivit beroende av mobiltelefonen. Speciellt det sistnämnda måste vi ta också på politiskt allvar, för det påverkar hela samhället och människors välbefinnande.

Arvoisa puhemies! Meidän on tietysti käytettävä teknologiaa, hyödynnettävä sitä ja kehitettävä sitä. Samanaikaisesti aiomme ylikuormittuvat liiallisesta näyttöajasta. Kun oppilailta ja opiskelijoilla on digitaalisia oppimateriaaleja, aika näyttöjen ääressä muodostuu ongelmallisen pitkäksi. Kysyn opetusministeriltä: olisiko meidän tarjottava oppilaille ja opiskelijoille säännöllisemmin painettuja oppimateriaaleja, kun se on tarkoituksenmukaista? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.46 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Erittäin hyvä huomio edustajalta. Eletään murroksessa, me eletään sellaisessa maailmassa, jossa jokaisella on kännykkä tai jonkun tyyppinen digilaite. Mutta samalla me tiedämme, että ihminen on edelleen sama. Me tarvitsemme niitä perustaitoja, me tarvitsemme myös sen oppimista, että kirjoitamme käsin, että luemme siitä kirjasta, ja sen takia itse näen niin, että tulevaisuuden koulussa — tästä meidän pitää keskustella laajasti — olisi hyväksi, että meillä olisi sekä kirjoja, paperikirjoja, että digitaalisia laitteita. Uskon vahvasti itse siihen, että tulevaisuudessa me tullaan tarvitsemaan molempia. Me tarvitsemme myös sitä, että oppilas saa kirjoittaa paperille, ei ainoastaan, että tehdään ne tehtävät mobiililaitteella tai kännykällä. Molempia tarvitaan. [Puhemies koputtaa] Tästä keskustelin myös Pohjoismaiden neuvoston ministerikokouksessa muitten opetusministereitten kanssa, ja Ruotsi esimerkiksi [Puhemies koputtaa] näki asian niin, että he ovat menneet väärään suuntaan, kun luottavat liian paljon tähän digitaaliseen materiaaliin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.47 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taustalla tässä Pisa-tulosten aivan järkyttävässä romahduksessa on varmasti todella monia yhteiskuntaan ja kulttuuriin liittyviä syitä. Ja tietysti varmaan on rehellistä niin kansanedustajilta kuin ministereiltäkin todeta, että ihan yksittäisellä hankenipulla tai määrärahalla tämä ongelma ei korjaannu. Taustalla on tätä digilaitteitten tuleamista arkeen, taustalla on ongelmia perheissä, taustalla on päihdeongelmia niin aikuisilla kuin lapsilla. Tässä tarvitaan nyt vahvaa yhteistyötä siinä, että me saadaan todella suomalaiset koulut toimimaan. Me tarvitaan koulut lähelle. On todella valitettavaa, minkälaisia leikkauksia nyt ollaan tuomassa meidän kunnille ja mitä tämä tulee tarkoittamaan meidän lähikoulujen keskittymisen kannalta tämän hallituksen politiikassa.

Myös nuoret voivat tällä hetkellä aika pahoin, ja näillä huonoilla Pisa-tuloksilla tulee nuoria, jotka eivät omassa arjessaan pärjää. Kysyisinkin nyt nuorisasioista vastaavalta ministeriltä: miksi te leikkaatte etsivästä nuorisotyöstä, [Puhemies koputtaa] miksi te leikkaatte nuorten työpajatoiminnasta, joilla myös osaltaan pyritään pitämään näitä nuoria [Puhemies koputtaa] mukana yhteiskunnassa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Bergqvist, olkaa hyvä.

16.48 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus panostaa myös semmoiseen ennaltaehkäisevään nuorisotyöhön, mitä jo pitkään ollaan kysytty. Me panostamme nyt kolme miljoonaa euroa siihen, että nuorisotyöntekijät pääsevät myös kouluihin ja oppilaitoksiin. Tämä on erittäin tärkeä asia juuri sen takia, että hyvin matalalla kynnyksellä nämä nuoret saavat apua jo ennen kuin tapahtuu jotain vielä pahempaa. Tämä tarkoittaa myös sitä, että opettajat voivat sitten keskittyä siihen, mitä kuuluu heidän työhönsä. Ja jos tapahtuu jotain, jos huomaa, että joku oppilas voi huonosti tai jotain on tapahtunut, niin sitten opettaja voi ottaa yhteyttä tähän nuorisotyöntekijään, ja sitten nuorisotyöntekijä tekee sen, minkä hän osaa parhaiten: hän voi sitten tukea ja palvella sillä tavalla, että hän tukee näitä nuoria parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä on erittäin tärkeää ennaltaehkäisevää työtä, mihin nyt panostamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

16.50 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppimistulosten romahdus on todellakin karmea näky, ja suunta täytyy saada kääntymään. Ministeri Henriksson on varmasti oikeassa siinä, että mitään taikatemppua tähän ei löydy. Tarvitaan monenlaisia toimia. Mutta tämä edustaja Elorannan ja Aittakummun nostama lukutaito on kyllä aivan keskeinen asia. Hyvä lukutaito on edellytys kaikelle oppimiselle. Lukutaidon haasteet kertautuvat kaikkeen oppimiseen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

No, hallitus on tästäkin kirjannut kauniita, mutta tosiasiassa leikkaa kirjojen tekemisen, kirjojen kääntämisen ja ostamisen edellytyksiä. Ministeri Henriksson on oikeassa siinä, että lukeminen ei maksa mitään — mutta nämä edellä mainitut asiat, vaikkapa kirjastoverkon ylläpitäminen, kyllä maksavat. Olisin toistanut tämän edustaja Aittakummun kysymyksen pääministerille: aikooko hallitus katsoa tätä politiikkaansa nyt kokonaisuudessaan ja tehdä jotain, jolla saadaan se lukutaito nousemaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.51 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä on aika monta kertaa tehty selväksi se, että hallitus nimenomaan panostaa perusopetukseen, sen kuntoon laittamiseen, siihen, että oppilaat saavat tarvitsemaansa tukea ja että opettajalla on työvälineet pärjätä siinä työssään, kyky pitää siellä luokassa järjestystä, suoda rauha niille koululaisille, jotka siellä opiskelevat. Ja kun me mietimme tätä tulevaisuuden koulua, niin se on myöskin se paikka, missä mietitään esimerkiksi lukutaidon kehittämistä. Se, millaisilla keinoilla — ei pelkästään jollakin projektilla, vaan miten se lukutaidon ylläpitäminen, parantaminen, oppiminen tapahtuu osana sitä, on keskeinen osa opetusta. Kaikkea tätä hallitus tekee. Ja ne 200 miljoonaa, jota me käytämme perusopetukseen, kertoo siitä arvovalinnasta, joka me ollaan tehty, joka me nähtiin jo viime keväänä. [Puhemies koputtaa] Ei tämä nyt yllätyksenä tullut, tämä romahtaminen, valitettavasti, ja siksi me tehtiin nämä päätökset silloin. Ja nyt hallitus, virkamiehet, asiantuntijat tekevät töitä, jotta me ratkotaan näitä asioita, jotta nämä lisärahat käytetään parhaalla mahdollisella tavalla. [Eduskunnasta: Ei vastausta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

16.52 Matias Mäkynen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pisa-tulosten laskun syyt menevät kauas, jopa 90-luvun lamaan. Sen jälkeen koulutuksen rahoitus ei ole Suomessa noussut samalle tasolle, mitä se oli ennen lamaa. Toisaalta silloin luovuttiin lähikouluperiaatteesta, ja on mahdollistettu koulushoppailu, joka varsinkin suurissa kaupungeissa jo näkyy koulujen eriarvoistumisena.

Yksi merkittävä ongelma Pisa-tuloksissa on se, että Pisa-tulokset eriytyvät myös eri tulo luokkien välillä. Pienituloisista perheistä tulevien lapsien oppimistulokset ovat heikompia kuin suurituloisista perheistä tulevilla lapsilla. Syy ei ole perheissä eikä lapsissa vaan siinä, että resurssit, mahdollisuus tukea lapsia koulutyössä, ovat pienemmät ja heikommat.

Miten, arvoisa ministeri Henriksson, arvioitte, että 17 000 uutta pienituloista lasta, lisääntyvä köyhyys perheissä, vaikuttaa Pisa-tuloksiin ja tulevaisuuden peruskouluun? [Vasemmalta: Niinpä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.53 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitushan haluaa, että jokainen vanhempi, joka on työkykyinen, löytäisi töitä. Se on meillä päällimmäisenä tavoitteena. Ja me haluamme myös, että meillä on yhdenvertainen koulu, ja sen takia koulutukseen, perusopetukseen, varhaiskasvatukseen, panostetaan. Sen takia me lisätään nyt määrärahoja juuri siihen, että ne oppilaat, jotka pärjäävät heikommien, saisivat paremman tuen kuin mitä he tänä päivänä saavat.

Näillä panostuksilla me saadaan lisää opettajia, lisää erikoisopettajia kouluihin. Ja meidän pitää jokaisen kannustaa myös meidän lapsia, yrittää yhdessä tehdä tästä yhteiskunnasta sellainen, että me myös autamme toisiamme. Uskon, että sekin on tapa edetä myös näissä asioissa. Kun näemme, että naapurilla on nyt tilanne heikko, niin me voimme myös naapurina ja kanssaihmisinä auttaa.

Hallitus panostaa oppimisen tukeen. Hallitus panostaa siihen, [Puhemies koputtaa] että saadaan enemmän vuosiviikkotunteja perusopetukseen, että jokainen lapsi saa opetella lukemaan, laskemaan ja kirjoittamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

16.54 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli Pisa-tuloksista on jaettu, mutta minusta on myös tärkeää muistaa, että kyse on monimutkaisesta ilmiöstä, johon tuskin löytyy yksinkertaisia vastauksia.

Kasvatustieteilijät korostavat usein, että koulu ei ole saareke, ja näin ollen yhteiskunnalliset asenteet ja kehityskulut, kuten eriytyminen ja eriarvoisuus, näkyvät myös kouluissa ja heijastuvat myös oppimistuloksiin. Nämä ovat kuitenkin laajoja ja monisyisiä ilmiöitä, joiden tarkastelu edellyttää niin ikään laajaa ja monisyistä asian käsittelyä. Täällä on mainittu tulevaisuuden koulun pohtiminen, ja se on varmasti tärkeää, mutta olisi myös tärkeää saada lisää ymmärrystä tästä ajasta, tämän ajan ilmiöistä, kuten tästä eriarvoisuudesta, näiden syy—seuraus-suhteista, siitä, miten ne limittyvät toisiinsa. Näin ollen kysyisinkin opetusministeriltä: millaista tutkija- tai muuta asiantuntijayhteistyötä hallitus on suunnitellut Pisa-tulosten heikentymisen ja siihen liittyvien ilmiöiden ymmärtämiseksi?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson, olkaa hyvä.

16.55 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyse siitä, että meillä on takana pitkäaikainen trendi, jossa tulokset ovat laskeneet, ja me otetaan tämä hyvin vakavasti. Nyt, kun hallitus lähtee myös tähän tulevaisuuden koulu -projektiin, me haluamme siihen saada juuri näitä tutkijoita, me haluamme saada opettajat mukaan, me haluamme, että tässä yhteiskunnassamme yhdessä mietimme, mikä on se tulevaisuuden koulu, mitä meidän pitää tavoitella, ja miten me sinne päästään. Tämä työ on nyt käynnistymässä, ensi vuoden puolella varmasti tulee käynnistymään kunnolla, ja tähän työhön minä kutsun kaikki, jotka haluavat jollakin tapaa olla osallisena. Tässä on oikeastaan kyse myös siitä, mikä on suomalaisen koulutuksen tulevaisuus 10, 20 vuoden kuluttua. Meidän pitää tunnistaa meidän heikkoudet, meidän pitää panostaa siihen, että me päästään [Puhemies koputtaa] takaisin ylös.

Ja sitten on hyvä muistaa, että edelleen Suomi pärjää [Puhemies koputtaa] paremmin kuin OECD-maat keskimäärin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

16.57 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kuten tässä keskustelussa on käynyt ilmi, Suomen vahvuus on ollut koulutuksen tasa-arvo ja ennen kaikkea se yhdenvertaisuus. Valitettavasti näissä Pisa-tuloksissa näkyy se, että meidän heikosti pärjäävät oppilaat pärjäävät entistä heikommin. Eli se upea tarina suomalaisesta yhteiskunnasta, että meidän heikommat ovat maailman parhaimpia, on jo kaukana eikä valitettavasti ole enää tätä päivää.

Täällä ollaan puhuttu lasten ja nuorten ja perheiden sosioekonomisesta taustasta ja sen vaikutuksista esimerkiksi näihin Pisa-tuloksiin, ja toivon todella, että kuuntelette tätä viestiä, kuuntelette asiantuntijoiden ääntä. Me olimme puhumassa täällä nuorten välikysymyksestä pari viikkoa sitten ja nostimme nimenomaan tämän huolenaiheen nuorten tulevaisuudenuskosta.

Se oli, arvoisa pääministeri, positiivista tässä keskustelussa, että te annoitte kunnille lupauksen siitä, että kunnilta ei leikata. Eli kun kunnat miettivät tällä hetkellä henkilöstöä, oppimateriaaleja, työrauhaa, [Puhemies koputtaa] mistä olette tänään kovasti puhuneet, niin heille nyt annetaan se työrauha [Puhemies koputtaa] ja varmistatte sen, että koulutuksesta ei leikata meidän kunnilta. [Vasemmalta: Eikö näin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.58 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tähän nyt jatkuvasti teidän puoleltanne palataan, niin palataan vielä siihen perustaan. Siis tämä puolen miljardin puute niistä rahoista tuleville vuosille johtuu edellisen hallituksen rahoitusmallista, jonka me olemme nyt ensi vuoden osalta neutraloineet. [Krista Kiuru: Kannattaa nyt olla vähän varovainen!] Ja me tulemme viimeistään kehysriihessä hakemaan ratkaisut niille tuleville vuosille niin, että hallitusohjelman tahto — vahvat kirjaukset siitä, että perusopetuksen vahvistamiseen laitetaan lisää rahaa se 200 miljoonaa — toteutuu ja että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2023 vp

kunnat eivät joudu toisaalta leikkaamaan sieltä koulutuksesta. [Krista Kiuru: Onko tämä lupaus?] — Me pidämme huolen siitä, että se hallitusohjelman kirjaus tulee todeksi.

Mutta voin sanoa, että se puolen miljardin yllätys, jonka rahoitusmalli toi tullessaan, on valtava määräraha. Ja kun me ollaan... Te kaikki tiedätte, missä tilassa Suomen talous tällä hetkellä on, missä tilassa on julkinen talous. Ei ole helppoja ratkaisuja, mutta hallitus on valmis kantamaan vastuuta. Me etsimme ratkaisuja, joissa me pidämme koulutuksesta kiinni. Tehdään ratkaisuja, että me päästään siellä Suomen kouluissa kääntämään [Puhemies koputtaa] tämä kehitys ja että ne Pisa-tulokset saadaan nousuun ja että ne oppimiserot lähtevät kapenemaan. [Puhemies koputtaa] Se on meidän tavoitteemme, sen eteen tehdään kaikki.

Kysymyksen käsittely päättyi.